

A 2013. évi költségvetési törvény- javaslat kockázatai

**Kockázatelemzés a költségvetési vita 1. fázisa
és az adótörvények megszavazása után**

2012. november 22.

Jelen technikai kivetítés a Költségvetési Felelősségi Intézet kiadványaként, jelentős részben önkéntesek munkájával készült és nagyrészt a 2010 végén megszüntetett Költségvetési Tanács Titkárságán kidolgozott módszertanokra támaszkodik.

A tanulmány megjelenését a Közös Kassa projekt keretében támogatta a Haza és Haladás Közpolitikai Alapítvány.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	4
Főbb feltételezéseink.....	6
Makrogazdasági pálya.....	6
A költségvetési tételek alakulása.....	7
Külső tételek	7
Belső tételek	7
Kamatkiadások.....	7
Kockázatelemzés.....	8
A külpiazi feltételek romlása	8
A hozamgörbe 1 százalékpontos emelkedése	8
A számításokban figyelembe nem vett rövid és középtávú kockázatok	8
Aktuális témák.....	10
Gyógyszer belföldi forgalmazásának beszüntetéséről szóló gyártói döntés hatásai	10
MELLÉKLETEK.....	12
Módszertani függelék	16
A célzott járulékcsoökkentést megvalósító szabályváltozások közvetlen költségvetési hatásai.....	16
Pénzügyi tranzakciós illeték kibővítése	20
A helyi iparüzési adó sávossá tétele.....	22
Közműadó.....	23
Jövedéki adó emelése	24
Játékadó	25
Fordított áfa bevezetése a sertés-ágazatban	25
A járuléklafon eltörlésének költségvetési hatása	26
A béren kívüli juttatásokat terhelő egészségügyi hozzájárulás (EHO) mértékének 10 százalékról 14 százalékra emelése	27
Energiaellátók jövedelemadója	27
Belső tételeket érintő intézkedések	28

Összefoglaló

A 2013. évi költségvetési törvényjavaslat első szavazási fordulója és a 2012. november 20-ig elfogadott törvények elfogadása alapján a 2013. évi költségvetési egyenleg várhatóan a GDP 2,4 százaléka.

A technikai kivetítésünk óta kihirdetett, foglalkoztatást segítő intézkedések jelentős pozitív makrogazdasági hatást fejtenek ki mind a foglalkoztatás, mind a beruházások tekintetében. A célzott járulékcsoökkentés hatására várhatóan nem következik be az a tartós foglalkoztatotti létszámcsökkenés, ami a korábbi intézkedések (elsősorban a minimálbér-emelés) hatására várható lett volna, de rövid távú költségvetési egyenlegrontó hatásuk lényegesen nagyobb annál, mint amennyit a kormányzati dokumentumok tartalmaznak.

Alappályánkon a reál GDP 0,2 százalékkal, a háztartások változatlan áron számított fogyasztása 1,1 százalékkal visszaesik, az export 4,4 százalékkal a vállalati beruházások pedig 1,4 százalékkal növekednek. Ez utóbbinak egyik oka, hogy a munkahelyvédelmi intézkedések mind jövedelmi, mind likviditási szempontból finanszírozhatóvá teszik, adózási szempontból pedig kifejezetten ösztönzik a kisvállalatok beruházásait.

A költségvetési egyenleg javítását célzó fogyasztási adóemelések hatását fokozza az az adóbevételi többlet, ami az inflációs többlet által indukált béremelésekből adódik a versenyszférában. Az erős inflációs hatást az indokolja, hogy mind a jogszabályok, mind a kormányzati kommunikáció alapján az új és/vagy megemelt adók hatásait a társaságok várhatóan a lehető legteljesebb mértékben át fogják hárítani a fogyasztókra (hatósági áras területeken a vállalatokra). Ha azok az ágazatok, amelyek gyakorlatilag minden más ágazatnak beszállítói (energetika, közművek, pénzügyi szolgáltatók, stb.) áthárítják a többletterheket, akkor ez a hatás végig fog terjedni a teljes gazdaságon. Amennyiben ezek az intézkedések megvalósulnak, számításaink szerint a 2013. évi infláció eléri az 5,0 százalékot, aminek az elosztási hatásai sem elhanyagolhatóak.

Az euro zóna recessziójának súlyosbodása a magyar gazdaság – különösen az export és a beruházások – növekedési ütemét ugyan fékezi, de ennek a rövid távú költségvetési hatása nem jelentős (1 százalékpont külpiazi lassulás 16 milliárd forint költségvetési egyenlegromlást okoz), tehát elsősorban nem ez a tényező jelent veszélyt a költségvetési tervek megvalósíthatósága szempontjából.

Valamivel nagyobb, százalékpontonként 44 milliárd forint egyenlegromlást idéz elő, ha a kockázati prémium hatására a forint hozamgörbe – a jelenlegi, nemzetközi pénzügyi okokból igen kedvező szinthez képest – megemelkedik.

A legnagyobb kockázatot egyértelműen három tényező jelenti. Ezek közül kettő, a telekom-perben várható, az Államra elmarasztaló ítélet, valamint az e-útdíj bevezetésének késése egyszeri tételnek tekinthető. A harmadik ezzel szemben strukturális kérdés. A tárgyalás alatt lévő költségvetési törvénytervezet hallgatólagosan azt feltételezi, hogy 2013-tól az eddig önkormányzati fenntartású, a jövőben központi kezelésbe vett iskolákban a tanárok és a többi alkalmazott béréből és az egyéb, eddig fizetett transzferekből nettó 150 milliárd forint, vagyis a GDP 0,5 százaléka megtakarítható. A költségkeret csökkenésének tartalmi, strukturális kérdéseiről a törvénytervezet nem szól. Mivel olyan tételről van szó, amelyet a költségvetési törvény meghatározhat, elemzésünkben az intézkedést elfogadjuk adottságként. Ugyanakkor hangsúlyozzuk, hogy megfelelő megalapozó intézkedések nélkül rendkívül nagy a valószínűsége annak, hogy 2013 során emiatt a parlament a költségvetési törvény valamilyen technikájú módosítására.

Ezekon kívül további kockázatok is figyelmet érdemelnek, mint az önkormányzatok és az állami tulajdonú cégek pénzügyi helyzetének romlása, a gyógyszer-ártámogatások lefaragásának közvetett negatív hatásai, vagy a kereskedelmi bankok és az állam közti viták esetleges bírósági útra terelése, de ezek számszerűsítésére nem vállalkoztunk.

A kockázatokkal kapcsolatban kiemelendő, hogy a költségvetési törvényjavaslat jelen formájában ezekre és a makrogazdasági kockázatokra semmiféle szabad tartalékot nem tartalmaz.

Felhívjuk továbbá a figyelmet, hogy a legutóbbi kiigazítási tervek összesített hatásán belül nagy súlyt képvisel az infláció növelése miatt keletkező többletbevétel, ami a jövőben is magasan fogja tartani az inflációs várakozásokat.

Jogszabály-tervezetek hiányában nem számoltunk az online szerencsejáték megadóztatásával és a különféle önkormányzati szociális támogatások közös plafon alá vonásával. E kettőtől a kormány összesen 18 milliárd forint egyenlegjavulást remél. Ezen kívül további mintegy 30 milliárd forint pozitív kockázat a 2012-ben érvénytelennek nyilvánított mobil-telefon tender esetleges megisméltése.

Össességében a kormány által kitűzött 2,7 százalékos egyenlegcél teljesülése attól függ, hogy reálisan feltételezhető-e a központosított iskolák bérkeretének tervezett csökkentése, az EU-IMF megállapodás nélkül is tartósan fennmaradnak-e az államadósság finanszírozásának szempontjából kedvező tőkepiaci körülmények. Ez utóbbinak feltétele, hogy sem az európai adósságválságban, sem Magyarország külső megítélésében ne álljon be hirtelen negatív fordulat. Ha mindezek a feltételek teljesülnek, akkor a megcélzott költségvetési egyenlegjavulás ugyan bekövetkezik, de elmondható, hogy a kiigazítás választott módjának ára az infláció és a recesszió együttes fennmaradása.

Főbb feltételezéseink

A 2012. júliusi technikai kivetítésünk óta a parlament kihirdette a jövedéki adó emeléséről szóló törvényt, a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló törvényt, valamint „a munkahelyvédelmi akciótervben foglaltak megvalósítása érdekében szükséges egyes törvények módosításáról” szóló törvényt. Ezeken kívül a parlament megszavazta az „Egyes adótörvények és a velük összefüggő egyéb törvények módosításáról” illetve „A közművezetékek adójáról” szóló törvényt. Ezek hatását számításaink tartalmazzák, a becslési módszertant az aktuális témák részben külön közöljük.

A személyi jövedelemadó rendszerben a fél-szuperbruttó kivezetése enyhén növeli mind az aggregált keresletet, mind a foglalkoztatottságot. A munkahelyvédelmi tervnek viszonylag erős foglalkoztatási hatást tulajdonítunk, ami ahhoz elég, hogy ne következzen be a korábbi intézkedések (elsősorban a minimálbér-emelés) hatásaként várt létszámcsökkenés.

Feltételezzük, hogy azok az ágazatok (energetika, távközlés, pénzügyi szektor, kereskedelem, közüzemek), amelyek a leginkább beágyazottak a gazdaságba, az adóemelésekből adódó nettó többletterheket teljes mértékben áthárítják, ezért ugyanerre kényszerül gyakorlatilag minden más ágazat is.

Feltételezzük, hogy az önkormányzati szektor összesített egyenlege megfelel annak a szintnek, amelyet a konvergencia program tartalmazott (60 Mrd forint hiány).

Miután a Nemzetközi Valutaalappal és az Európai Bizottsággal folytatott tárgyalásokon egy év alatt nem történt érdemi előrehaladás egy esetleges hitel megállapodás irányában, ezért – korábbi elemzéseinkkel szemben – jelen számításainkban azzal a feltételezéssel élünk, hogy középtávon nem jön létre megállapodás, az állam külföldi számára devizakötvényt nem bocsát ki, de nem is éli fel az MNB-nél elhelyezett devizabetétjét.

Feltételezzük, hogy a jegybank 2014-re el kívánja érni az inflációs célt, és ezzel a céllal összhangban alakítja az alapkamatot. 2013 közepéig nem történik monetáris szigorítás, mert a jegybank valószínűleg erőteljesebben figyel a növekedésre. A szigorítás valamikor 2013 második felében kezdődik el, 2014-re így elérhető az inflációs cél.

Exportpiacainkon 2013-ban enyhe, 0,5 százalékos recessziót feltételezünk az alappályán. Ehhez képest vizsgálunk egy kockázati pályát is, amely 1 százalékponttal nagyobb, tehát 1,5 százalékos mértékű recessziót tételez fel.

A világpiacon elsősorban időjárási okokból megemelkedtek az élelmiszerárak, de az emelkedésnek van egy tartós komponense is, amely a világ jegybankjainak mennyiségi lazításával függ össze.

Makrogazdasági pálya

Alappályánkon a reál GDP 2013-ban 0,2 százalékkal, a háztartások fogyasztása pedig 1,1 százalékkal csökken. Az export 4,4, az import 4,7 százalékkal emelkedik. Az általánosan rossz üzleti és konjunktúrális környezet ellenére a vállalati beruházások 1,4 százalékkal növekednek, részben mivel a 2013-tól megjelenő kisvállalati adózási forma forrást teremt és egyúttal ösztönzést ad a beruházásokra. Az infláció az alappályán figyelembe vett tényezők hatására 5,0 százalékos szintet ér el. A jegybank ennek ellenére csak az év második felében kezd monetáris szigorításba, mivel az alacsony növekedés körülményei között ez a kamatpálya is lehetővé teszi az inflációs cél elérését 2014-ben.

A költségvetési tételek alakulása

Külső tételek

Az adó- és járulékbévételek előrejelzésének központi problémája a viselkedési hatások számszerűsítése. A szeptemberi technikai kivetítésünk óta kihirdetett adóintézkedések hatásbecslését részletesen ismerteti a módszertani függelék. A főbb változások hatását az alábbi táblázat foglalja össze:

Intézkedés lényege	Kormány	kfib	Indok
Szerencsejáték automaták betiltása	-30	-29	
Jövedéki adóemelés	30	28	ld. Módszertani függelék
Munkhelyvédelmi Akcióterv	-250	-366	ld. Módszertani függelék
Járulékkedvezmény egyes foglalkoztatotti csoportoknak	-102	-82	ld. Módszertani függelék
Kisadózók tételes adójának bevezetése	-55	-74	ld. Módszertani függelék
Kisvállalati adó bevezetése	-93	-210	ld. Módszertani függelék
Kisvállalati adó alapja nem csökkenthető a negatív pénzforgalmi eredménnyel	15	0	ld. Módszertani függelék
Munkavállalói nyugdíjjárulék plafonjának eltörlése	51	29	ld. Módszertani függelék
Béren kívüli juttatások EHO-ja 10%-ról 14%-ra növelése	9	6	ld. Módszertani függelék
Pénzügyi tranzakciós illeték kivetése 1 ezrelékes kulccsal	136	103	ld. Módszertani függelék
Pénzügyi tranzakciós illeték kulcsának 2 ezrelékre emelése	90	88	ld. Módszertani függelék
Kézpénzfelvételre eső tranzakciós illeték kulcsának 3 ezrelékre növelése	30	9	ld. Módszertani függelék
Magyar Államkincstárra eső pénzügyi tranzakciós illeték	40	15	ld. Szeptemberi TK-t
Magyar Államkincstárra eső pénzügyi tranzakciós illeték növelése	40	15	ld. Szeptemberi TK-t
Péztárgépek on-line bekötése a NAV rendszerébe	95	48	időbeli csúszás
Fordított áfa bevezetése a sertéságazatban	10	3	ld. Módszertani függelék
Gazdaság fehéredését célzó intézkedések	60	0	Nincs érdemi információ
Pénzügyi szervezetek különadója lefelezésének törlése	72	72	
Helyi iparüzési adó minimum bevezetése	35	36	ld. Módszertani függelék
Népegészségügyi termékadó szigorítása (metil-xantin)		0	Az eredeti terv elérését szolgálja
Népegészségügyi termékadó emelése	0	0,2	
Bürokrácia csökkentése a nyugdíjba vonulók helyeinek be nem töltésével	30	15,5	bérek adótartalma
Pedagógus életpálya-modell elhalasztása	73	29	a ktgv-i tv.jav. a bérek adótartalmaival korrigálva
Egészségügyi bérrendezés folytatása	-55	-28	bérek adótartalma
Vasúti pályahálózat támogatásának növelése	-23	-23	a költségvetési törvényjavaslat tartalmazza
Központi költségvetéshez benyújtott módosító indítványok kiadásnövelő hatása	-15	-15	
E-útdíj beruházási költségeinek fedezete a 1361/2012 (IX. 14.) korm.hat. alapján	0	-42	a feladat egyelőre nem teljesült
600 milliárd forint önkormányzati adósság átvállalása		-30	önkormányzati kamat
Közműadó kivetése vezetésekre, csatornákra	30	60	ld. Módszertani függelék
Robin Hood adó megemlése 31 százalékra beruházási kedvezménnyel	40	40	ld. Módszertani függelék
Fejlesztések európai uniós társfinanszírozásának növelése	55	0	csak finanszírozási kérdés
Szociális segélyek bővebb körének együttes maximálása	8	0	Nincs még jogszabálytervezet sem róla
Szerencsejáték osztalék	10	0	A társaság pénzügyi helyzete alapján
on-line szerencsejáték megadóztatása	10	0	Nincs még jogszabálytervezet sem róla

A külső kiadások közül az intézkedések által érintett tételeken kívül az MNB veszteségtérítése kiemelt figyelmet igényel, mivel a költségvetési tervek ezt a tételt egyáltalán nem tartalmazzák. A 2012. évi várható veszteség egy részét a korábban felhalmozott eredménytartalék fedezi, de már 2013-ban is szükségessé válik mintegy 30 milliárd forint közvetlen költségvetési kiadás.

Belső tételek

A belső tételek egyenlegét a költségvetési törvényjavaslat első szavazási forduló után kialakult állapótól kiindulva számítottuk. A pedagógus életpálya-modell elhalasztása miatt 29 milliárd forint, a nyugdíjazás miatt megüresedő központi költségvetési álláshelyek be nem töltése, ill. a bérek és nyugdíjak párhuzamos kifizetésének megszüntetése miatt 15,5 milliárd forint egyenlegjavulást érvényesítünk. A Szerencsejáték Zrt-től az eredeti törvényjavaslatba betervezett 7,5 milliárd forinton felül várt 10 milliárd forint osztalék befizetési többletet figyelmen kívül hagytuk, mivel a társaság pénzügyi helyzete alapján a terv megalapozatlan.

Kamatkiadások

A kamattételeket a 2012. szeptemberi átlagos hozamgörbe alapján számítottuk és feltettük, hogy 2013 végéig nem kerül sor sem devizakötvény kibocsátására, sem a jelenleg meglévő állami deviza-

betét leépítésére. Ennek következtében az adósságállományon belül a forint eszközök súlya érdemben emelkedik.

Kockázatelemzés

A külpiazi feltételek romlása

Amennyiben exportpiacaink növekedési üteme az alappályában feltételezethez képest 1 százalékponttal csökken, akkor 2013-ban kisebb, 2014-ben jelentős mértékben visszaesik az export és ezzel összefüggésben csökken az import is. A vállalati beruházások növekedési üteme 1 százalék alá esik. Ennek a forgatókönyvnek csekély a költségvetési hatása (14 milliárd forint), mivel a GDP-nek azok az összetevői változnak, amelyek csak közvetve kapcsolódnak költségvetési tételekhez.

A hozamgörbe 1 százalékpontos emelkedése

A hozamgörbe emelkedésének csak az állami kamatkiadásokra kifejtett hatását számszerűsítettük. A hozamgörbe 2012. január eleji 1 százalékpontos párhuzamos eltolódása az eredményszemléletű nettó kamatokat az első évben 41 milliárd forinttal növeli, de a következő 3-4 évben ez a hatás – az adósságállomány átárazódásával párhuzamosan) gyakorlatilag egyenes arányban növekszik mindaddig, amíg a teljes forint adósságállományon meg nem jelenik az 1 százalékos emelkedés hatása.

A számításokban figyelembe nem vett rövid és középtávú kockázatok

Számos olyan kockázat ismert, amelyek költségvetési hatását a fenti számítások nem tartalmazzák. Ugyanakkor ezek a kockázatok együttesen nagy valószínűséggel jelentős egyenlegromlást fognak okozni a következő 2-3 évben.

1. Telekom-per: közel 180-200 milliárd forint adóbevétel visszafizetésére kényszerülhet az állam, amennyiben – a szakértők várakozásának megfelelően – elmarasztaló ítélet születik az európai bíróságon.
2. E-útdíj: nagyon nagy valószínűséggel nem fog csökkenni már eddig a projektben felhalmozott időbeli csúszás, ami közel 75 milliárd forint költségvetési egyenlegromlást vonhat maga után 2013-ban. A költségvetési egyenlegromlás a beruházás értékének mértékéig mindenképpen bekövetkezik, ezért azzal a bejelentett intézkedések hatásainak számszerűsítésekor számolunk.
3. A 2010. évi statisztikai adatok alapján az önkormányzatok az általuk ellátott oktatási feladatok érdekében összesen 614,6 milliárd forint munkavállalói jövedelmet fizettek ki, továbbá összesen 20,8 milliárd forint egyéb folyó támogatást biztosítottak. A 2013. évi költségvetési törvénytervezet „Köznevelési feladatellátás és irányítás intézményei” néven a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ számára 395,6 milliárd forint bér- és járulékköltség keretet határoz meg, de ez tartalmazza azt a 43,8 milliárd forintot is, amelyet a pedagógus életpályamodell halasztása miatt a kormány törölni tervez. Az eltérés tehát 263 milliárd forint munkavállalói jövedelem és 20,8 milliárd forint egyéb folyó támogatás. A 2013. évi szabályok alapján a 263 milliárd forint munkavállalói jövedelemadó- és járuléktartalma 127,6 milliárd forint, vagyis a 2010. évi bruttó bértömeg nominális szinten tartása 135 milliárd forinttal rontaná az egyenleget. Ehhez hozzászámítva a 20,8 milliárd forint folyó támogatást, amely csak a 21 százalékos áfa-tartalommal korrigálható, az alultervezés teljes mértéke 151 milliárd forint.

		Bér	Bruházás	Dologi	Egyéb	Összesen
G090	Oktatás	614 622	140 878	209 954	20 774	986 228
G0901	Előkészítő és alapfokú oktatás	273 581	118 109	52 352	3 046	447 088
G0902	Középfokú oktatás	292 320	22 240	63 528	5 943	384 031
G0903	Középfokra ráépülő, nem felsőfokú oktatás	306	0	267	4	577
G0904	Felsőfokú oktatás	0	0	0	383	383
G0905	Szintekhez nem sorolható oktatás	919	228	1 540	5 338	8 025
G0906	Oktatáshoz kapcsolódó kiegészítő ellátások	26 378	0	79 823	4 748	110 949
G0907	Oktatási célú alkalmazott kutatás-fejlesztés	0	0	0	0	0
G0908	Egyéb oktatás	21 118	301	12 444	1 312	35 175

Forrás: KSH

4. Az önkormányzatok központi és egyéb finanszírozási forrásainak csökkenése (pl. gépjárműadó részleges központosítása, önkormányzati tulajdonú cégek közműadó-fizetésre kötelezése) miatt az önkormányzatok pénzügyi helyzete várhatóan romlani fog. Éppen ezért nem számítunk arra, hogy az önkormányzatok bevételeit növelni (elsősorban a HIPA alapjának bővítése) vagy kiadásait csökkenteni (adósságátvállalás) hivatott intézkedések hatására az önkormányzati szektor egyenlege javulna a korábbi tervekhez képest.
5. A központi alrendszerben kockázatot jelent az **átvett önkormányzati intézmények** működési költségeinek kontrollálása és saját bevételeinek biztosítása egy részben új vezetési rendszerben; ugyanezen intézményekben folyó vagy tervezett EU-s projektek önrészeinek biztosítása azokban az esetekben, amikor a korábbi fenntartó önkormányzat vagy társulás a továbbiakban nem fenntartója az intézménynek;
6. Az állami tulajdonú társaságok (elsősorban a pénzintézetek és a közösségi közlekedési cégek) eredményessége romlott, a közösségi közlekedési cégek (elsősorban a BKV) már 2013-ban is további tőkepótlásra szorulhatnak, a pénzintézetek saját tőkéje egyelőre képes fedezni a halmozódó veszteségeket, de középtávon ez a folyamat is közvetlen költségvetési kiadást eredményezhet.
7. A gyógyszer támogatási kiadások csökkentését célzó intézkedések az egészségbiztosítási rendszer mérlegénél tágabb összefüggéseket is figyelembe véve akár negatív összesített költségvetési hatással is járhatnak (ld. Aktuális témák).
8. Amennyiben az illetékes bíróság az EU alapszerződésével ellentétesnek minősíti a devizahiteleknek felajánlott **végtörlesztési** lehetőség kereskedelmi bankokra kényszerítését, akkor az államot kártérítési kötelezettség terhelheti a bankokkal szemben. A nagyságrend itt is elérhette volna a 150-200 milliárd forintot, de ezt jelentősen csökkenti az egyes kereskedelmi bankok és az állam között 2011. december 15-én létrejött megállapodás, amelynek értelmében a bankadóból levonhatóvá vált a végtörlesztéssel kapcsolatban elszendvedett veszteség egy része. Bár a per esetleges összege jelentősen csökkent, de a per valószínűsége inkább növekedett az elmúlt időben amiatt, hogy a kormány a fenti megállapodást több lényeges ponton már megszegte.
9. 2013-ban pozitív kockázat a 2012. évi sikertelen mobil-telefon frekvencia tender megismétléséből származó, mintegy 30 milliárd forint bevétel, amivel a költségvetési törvényjavaslat nem számol.

Össességében nagyságrendileg 350 milliárd forint nagy valószínűségű kiadási többlettel (telekom, Klebelsberg Központ) ill. bevétel elmaradással (E-útdíj) kell számolni a 2013. évi költségvetés végrehajtása során, miközben a költségvetési terv a rendkívüli kormányzati kiadások (általános tartalék) 100 milliárdos összegén felül szabad tartalékot nem tartalmaz.

Aktuális témák

Gyógyszer belföldi forgalmazásának beszüntetéséről szóló gyártói döntés hatásai¹

A 2013. évi költségvetésben a kormány további lényeges csökkentést kíván elérni a gyógyszerpiac terén. Bár konkrét intézkedési tervet eddig nem hozott nyilvánosságra az előterjesztő, de nagy valószínűséggel a megtakarítás egyik fő elérési módja az ún. vaklicitek további alkalmazása. A 2011-ben bevezetett rendszerben a gyógyszergyártóknak évente kétszer vakliciten kell részt venniük, ahol azonos hatóanyagtartalmú készítmények versengenek egymással. Az eddigi eredmények szerint a vaklicitek segítségével – nagy eltérésekkel – átlagosan 15-25 százalékos árcsökkentést sikerült elérni, de az egymás utáni liciteken az elért költségvetési megtakarítás összege természetesen csökkenő. Van azonban egy ennél bonyolultabb összefüggés is. Az alábbiakban azt mutatjuk be, hogy a vaklicitek túlzott alkalmazása egy ponton túl nem csak a gazdaság egésze, hanem önmagában a szűken vett költségvetési egyenlegre gyakorolt hatás szempontjából is negatívvá válhat. Ez akkor következik be, amikor egy magyarországi gyártó a belföldi forgalmazás beszüntetése mellett dönt. A kockázat leginkább abban áll, hogy a „kiszállási pontot” a vaklicit szervezője nem ismerheti előre.

Amikor egy gyártó a forgalmazásról és az árról dönt, akkor nemcsak a hazai piaci kondíciókat kell, hogy figyelembe vegye, hanem azokat a gyógyszeriparra speciálisan vonatkozó keresztthatásokat is, amelyek amiatt lépnek fel, hogy a különféle európai országok társadalombiztosításai a más európai országokban alkalmazott árakat tekintik referenciaárnak. Ha egy országban egy gyártó bizonyos mértéken túl árat csökkent, akkor ezt az árcsökkentést kénytelen végrehajtani több exportpiacán is. Bár a Magyarországon nagy múltú gyógyszeripar jelentős belföldi kutató és termelőkapacitást tart fenn, termékeinek több mint 80 százalékát exportálja. Ebből következően még egy viszonylag kis árcsökkentés is komoly veszteséget okozhat ezen cégeknek. Ezek a veszteségek bizonyos mértékig negatív hatással lesznek a gyártó cégek munkabéreire és végül, de nem utolsósorban magukra az állami bevételekre is. Perverz módon a magyar Állam ezzel gyakorlatilag a magyar külkereskedelmi egyenleg rontása árán javítja külföldi államok társadalombiztosításának mérlegét.

A hatásmechanizmusok szemléltetésére meg kell néznünk, hogy az eredetihez képest csökkentett „listaár” hogyan hat a gyártó cég, az Állam és a magyar (nem csak a cégnél dolgozó) munkavállalók jövedelmére attól függően, hogy a cég folytatja vagy beszünteti a belföldi forgalmazást. Bár kívülről, a cég belső kalkulációinak ismerete nélkül nem tudjuk számszerűleg megmondani, de elvi szinten kijelenthető, hogy nyilvánvalóan addig tartja a gyártó termékét a magyar piacon, amíg összességében így nagyobb profitot ér el annál, mint amennyit el tudna érni akkor, ha kivonná a terméket a belföldi forgalomból. Ennek a döntésnek a szempontjából az is irreleváns, hogy valamilyen más mechanizmus (pl. a K+F tevékenység állami támogatása) növeli-e a cég teljes profittömegét.

A kiszállási pont felett, tehát amíg egyre kisebb ár mellett értékesíti a terméket a gyártó belföldön (és közben arányosan csökkenti az árat az exportpiacain is) egyre nagyobb veszteséget szenvednének el a cég részvényesei az adózott eredmény csökkenése miatt. Ennek a veszteségnek egy részét azonban a társaságok át tudják hárítani saját dolgozóikra bértömeg-csökkentés (döntő részben létszám-csökkentés) formájában, vagy a beszállítóikra a megrendeléseik csökkentése által, ami aztán a beszáll-

¹ Megjelent a Napi Gazdaság 2012. november 8-i számában

lítóknál vált ki hasonló reakciókat (bértömeg csökkentés, beszállítói megrendelések csökkentése, stb.).

A jelenlegi törvényi szabályozás alapján a gyártók a gyógyszereik termelői árarányos támogatásának 20 százalékát kötelesek befizetni különadó formájában az Államnak. Ebből következően például egy 100 százalékos TB-támogatott készítmény listaárának 1 forintos csökkentése eleve csak 80 fillérrel javítja a költségvetés egyenlegét. Kivételt jelent, ha az adott évben a befizetés kiváltható kutatás-fejlesztési kiadásokkal. Ezt lehetővé tevő kormánydöntés 2011. december legvégén született 2011-re vonatkozóan, de 2012-re még nincs ilyen döntés. A belföldi árcsökkenés a magas exporthányad miatt többszörös bevételecsökkenést jelent a cégeknek, amit azok részben beszállítóikon, részben munkavállalói jövedelmén keresztül igyekeznek mérsékelni. A munkát terhelő és egyéb adóhatások (iparüzési adó, jövedéki adó, stb.) figyelembe vételével 1 forint csökkenés az árban csak 5-10 fillérrel javítja a költségvetési egyenleget (romló foglalkoztatási és külkereskedelmi egyenleg mellett). Ez az igen szerény költségvetési bevétel-növekedés folytatható egészen a kiszállási pontig, ahol a cég úgy dönt, hogy beszünteti a belföldi forgalmazást.

A kiszállási pontban – aminek helyét a cégen kívül előre senki nem ismerheti – a költségvetési egyenleg hirtelen nagyot romlik, mivel a gyártó visszafogja a termelését (sőt akár kutatási tevékenységét is), elhalasztja beruházásait és ez végiggyűrűzik a teljes beszállítói láncon is. A KSH ágazati kapcsolatok mérlege (ÁKM) alapján ha egy magyar gyógyszergyártó kivon a hazai forgalomból egy olyan gyógyszert, amelyet korábban 1 milliárd forint értékben forgalmazott, akkor 1,74 milliárd forinttal csökkenti a hazai iparágak (beleértve a gyógyszeripart is) teljes kibocsátását, 314 millió forinttal a munkavállalói jövedelmeket, 56 fővel a foglalkoztatotti létszámot és 743 millió forinttal a hozzáadott értéket. Ennek a teljes költségvetési hatása 315 millió forint egyenlegromlás.

Amennyiben azt feltételezzük, hogy a kiszállási pont alatt már egy külföldi cég szállítja az azonos hatóanyagtartalmú készítményt, akkor ezen a szakaszon a további árcsökkenés a költségvetési egyenleg gyorsabb javulását okozza, hiszen már nem csökkentik a költségvetési hatást az egyéb adó-nemekből kieső összegek (azok kiestek a kiszállási ponton). Mivel azonban a kiszállási pontban bekövetkező, a hazai gyártó kiszállása miatti jelentős költségvetési veszteség „ledolgozásához” további jelentős árcsökkenésre van szükség, ezért a kiszállási pont alatt kialakul egy ártartomány, ahol a nettó költségvetési hatás (is) negatív. Ez azt jelenti, hogy a vakliccettel a társadalombiztosítás saját kimutatott egyenlege ugyan javulhat, de nemcsak a cég, nemcsak a munkavállalók, nemcsak a gazdaság egésze, hanem összességében még maga az Állam is veszteséget szenved el.

Hangsúlyozzuk, hogy ebben a problémában élesen elkülönítendő az Állam és a gazdaság egésze, ugyanis a Magyarországon termelő cégek magas exportértékesítési aránya miatt még azokban az esetekben is összességében negatív lehet az árcsökkenés egész gazdaságra kifejtett hatása, amikor a szűken értelmezett költségvetési hatás pozitív. Ahhoz, hogy mind a gazdaság egésze (a teljes beszállítói lánc és az abban résztvevő munkavállalók), mind az Állam szempontjából optimális döntések születessenek, arra lenne szükség, hogy a kormányzatban legyen olyan döntéshozatali központ, amelynek feladata valamennyi fenti szempont együttes mérlegelése. Tudomásunk szerint pillanatnyilag ilyen szintű felelős döntéshozó a kormányzatban nincs, ami rendszerszintű kockázatként értelmezhető.

MELLÉKLETEK

1. melléklet: a főbb makrogazdasági mutatók alakulása 2013-ban

	kfib alappálya	kfib - eurozóna kockázati pálya	a kormány 2012.10.18-i makropályája *
Reál növekedési ütemek			
Háztartások fogyasztása	-1,1	-1,1	-0,5
Teljes beruházás	2,1	1,7	-1,0
Magán beruházás	1,8	1,3	-1,2
Vállalati beruházás	1,4	0,8	-1,5
Export	4,4	3,9	6,2
Import	4,7	4,5	4,5
GDP növekedés	-0,2	-0,5	0,9
Árak és deflátorok			
Fogyasztói árindex (CPI)	5,0	5,0	5,2
Fogyasztási deflátor	5,2	5,2	5,2
Beruházási deflátor	2,5	2,5	5,2
Közösségi fogyasztás	4,5	4,5	3,8
Export deflátor	-0,2	-0,1	-1,6
Import deflátor	-0,1	0,0	-1,1
GDP deflátor	4,2	4,2	3,9
HUF/EUR árfolyam	285,6	285,6	283,7
3 hónapos kamatláb	6,6	6,6	8,4
Versenyszektor			
Bruttó átlagbér (folyó áron, Ft)	252255	252255	252034
Foglalkoztatotti létszám (ezer fő)	3061,4	3061,4	2979,4

2. melléklet: a külső tételek alakulása különféle makropályák mellett (csak a már kihirdetett intézkedésekkel számolva)

Költségvetési tétel	Eredetileg benyújtott törvényjavaslat	törvényjavaslat az 1. szavazási forduló után	kfib
Gazdálkodó szervezetek befizetései			
Társasági adó	380,8	324,0	310,4
Hitelintézeti járadék	8,1	8,1	9,0
Pénzügyi szervezetek különadója	72,0	72,0	144,0
Pénzügyi tranzakciós illeték pénzügyi szolgáltatókat terhelő része	283,0	239,2	225,0
Biztosítási adó	52,5	28,5	29,2
Távközlési adó	44,0	44,0	36,3
Egyes ágazatokat terhelő különadó	5,0	5,0	3,3
Cégautóadó	39,0	39,0	33,7
Energiaellátók jövedelemadója	40,0	40,0	66,7
Egyszerűsített vállalkozói adó	178,2	123,2	6,8
Kisvállalati adó	0,0	214,5	244,2
Kisadózók tételes adója	0,0	74,3	122,6
Közmű adó	0,0	0,0	60,0
Energiaadó	17,5	17,5	18,0
Környezetterhelési díj	8,5	8,5	7,5
Környezetvédelmi termékdíj	60,0	60,0	51,2
Bányajáradék	95,0	95,0	108,4
Innovációs járulék	48,0	48,0	33,9
Egyéb befizetések	33,5	33,5	34,3
Egyéb központosított bevételek (csak külső!)	51,0	51,0	57,3
Fogyasztáshoz kapcsolt adók			
Általános forgalmi adó	2 826,4	2 951,0	3 311,5
Jövedéki adó	913,1	961,9	974,2
Játékadó	58,1	58,1	33,0
Játékadó NKA-t megillető része (5-ös lottó)	10,0	10,0	14,1
Regisztrációs adó	15,0	15,0	12,5
Gépjárműadó	44,1	44,1	41,0
Népegészségügyi termékdíj	20,0	22,8	19,9
Baleseti adó	24,0	24,0	27,5
Lakosság befizetései			
Személyi jövedelemadó (különadóval és önkormányzati résszel együtt)	1 540,3	1 548,5	1 546,0
Adóbefizetések	0,2	0,2	0,2
Illeték befizetések	110,4	110,4	98,2
M.személyek jogviszony megszűnésével kapcs. különadó	0,9	0,9	0,0
Vám- és cukorágazati hozzájárulás beszedési költség megtérítése	9,8	9,8	10,1
Munkát terhelő járulékok			
Munkáltatói és biztosított járulék (NyAlap, EAlap és MPA) és EHO	3 820,4	3 499,6	3 263,8
Rehabilitációs hozzájárulás	65,0	65,0	62,5
Szakképzési hozzájárulás	61,7	52,5	60,3
TB-alapok egyéb külső járulékbefizetései	21,5	22,9	21,1
Bérgarancia támogatások törlesztése	1,0	1,0	0,9
Külső bevételek összesen	10 958,0	10 872,0	11 098,8

Költségvetési tétel			
Nyugellátások	3290,3	3374,4	3455,6
Családi támogatások			
Családi pótlék	354,0	354,0	346,4
Anyasági ellátás	5,6	5,6	5,6
Apákat megillető munkaidő kedvezmény megtérítése	2,0	1,9	1,9
TGYÁS	40,2	40,2	40,5
GYED	95,4	95,4	92,3
GYES	64,2	64,2	60,5
GYET	14,0	14,0	13,1
Szociális juttatások			
Passzív ellátások	59,4	59,0	67,0
Bérgarancia kifizetések	6,0	6,0	7,4
Táppénz	61,5	61,5	58,6
Vakok és fogyatékosok ellátásai	31,5	31,5	30,5
Egyéb külső kiadások			
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	283,6	283,6	270,5
MNB veszteségtérítés	0,0	0,0	32,5
Külső kiadások összesen	4 307,7	4 391,2	4 482,5
Külső tételek egyenlege	6 650,3	6 480,8	6 616,3

3. melléklet: a költségvetési egyenlegek alakulása különféle forgatókönyvek szerint

	Eredetileg benyújtott törvényjavaslat	törvényjavaslat az 1. szavazási forduló után	kfib
Külső tételek pénzforgalmi egyenlege	6 650,3	6 480,8	6 616,3
Belső tételek pénzforgalmi egyenlege	-6 067,2	-6 008,4	-6 221,9
Elsődleges pénzforgalmi egyenleg	583,0	472,4	394,4
Pénzforgalmi kamategyenleg	-1 260,3	-1 126,3	-1 072,9
Pénzforgalmi egyenleg	-677,3	-653,9	-678,5
Helyi önkormányzatok egyenlege	-60,0	-60,0	-60,0
EDP-híd	50,8	50,8	13,4
EDP-egyenleg	-686,5	-663,1	-725,1
Nominál GDP	30 685,0	30 685,0	30 053,3
EDP-egyenleg a GDP százalékában	-2,24%	-2,16%	-2,41%
Kiigazítási igény (milliárd forint)	11,4	-12,0	-86,4

Módszertani függelék

A célzott járulékcsoökkentést megvalósító szabályváltozások közvetlen költségvetési hatásai

A munkahelyvédelmi akcióterv keretében bevezetett új adónemek (kisvállalati adó, kisadózók tételes adója), valamint ezek további hatásainak vizsgálatához meghatároztuk, hogy mely típusú vállalatok melyik adónemet fogják választani a legnagyobb valószínűséggel. A számításokhoz felhasználtuk a NAV-tól kapott anonim adatbázisokat és Varga Árpád alelnök úr előadásának anyagát.²

1. TÁNYA – KIVA

A 2012-ben társasági adót fizető vállalkozások egy része a kisvállalati adóra (KIVA) térhet át. A kihirdetett törvény szövege alapján ennek feltétele, hogy a nettó árbevétel nem haladhatja meg az 500 millió forintot és az alkalmazottak száma legfeljebb 25 fő lehet. Az új adónem alapja az alkalmazotknak kifizetett bruttó bér, illetve egy pénzforgalmi szemléletű pozitív eredmény összege. Ebből adódóan adott vállalat számára akkor lesz kedvezőbb az új adózási forma, ha a munkabéreken elért megtakarítás (a 16%-os mértékű KIVA-val kiváltja a 27%-os szociális hozzájárulási adót) nagyobb, mint az eredményen elért veszteség (10%-os társasági nyereségadó helyett 16%-os KIVA). Az átlépő, ill. maradó vállalatok körét a NAV 2011-es társasági adóbevallásokból álló adatbázisa alapján határoztuk meg.

Az eddig társasági adóbevallást benyújtó cégeknek tehát az a része, amelyik foglalkoztatotti létszáma és nettó árbevétele alapján jogosulttá válik, költségszerkezete alapján pedig érdekelt az áttérésben, feltételezésünk szerint kivétel nélkül a kisvállalati adót fogja választani. Az általuk eddig kifizetett 2027 milliárd forint az összes munkavállalói jövedelem (12365 milliárd forint) 16,4 százaléka, ezért a munkáltatói járulékbételekből és a szakképzési hozzájárulásból egyaránt is kiesik 16,4 százalék, vagyis 376 milliárd forint járulék és 12,3 milliárd forint szakképzési hozzájárulás esik ki az alappályához képest. Ugyanakkor ennek az összegnek a 16/27 része megjelenik kisvállalati adóként, ami 241 milliárd forint. Ugyanezek a vállalkozások 2011-ben 32,5 milliárd forint társasági adót fizettek, ami a 2011. évi tánya-bevétel 10,3 százaléka. Ebből arányosítással adódik, hogy az alappályán 2013-ra becsült tánya-bevételek is ennyivel, összességében 31,7 milliárd forinttal csökkennek. A NAV-tól kapott adatbázis alapján megalapozott a feltételezésünk, hogy pénzforgalmi eredményt ezek a cégek érdemben nem fognak elérni, mivel a beruházásaik eleve meghaladják az elszámolt amortizáció összegét és maga a szabályozás is a beruházás irányába ad erős ösztönzést.

2. EVA – Tételes adó

A jelenleg EVA-t fizető vállalkozások között egyéni és társas vállalkozások egyaránt előfordulnak.

Az evázó egyéni vállalkozó esetében a kisadózók tételes adója nyújthat alacsonyabb adófizetési kötelezettséget. A törvény érdemben csak a vállalkozás formájára ír elő követelményeket, hiszen a 6 millió forintos bevételi korlát felett is lehet ezt az adózási formát választani, de a 6 millió feletti részre 40% az adókulcs. Az EVA esetében az adó alapja az elért árbevétel, míg a tételes adó havi 50 ezer forint összegű. Utóbbit az elért árbevételhez viszonyítva egy implicit adókulcsot kapunk, amely alapján eldönthető, hogy melyik adó jár kisebb költséggel a vállalkozás számára. Számításaink szerint a 6

² Dr. Varga Árpád: Társasági adó, SZJA és EVA bevallások tapasztalatai; Sajtótájékoztató, Budapest, 2011. szeptember 13;
http://nav.gov.hu/data/cms199867/sajtotajekoztato_20110913_tao_szja_eva_szja1_1_bemutato.pdf

millió forint alatti árbevétellel rendelkező vállalkozások esetében 1,621 millió forintnál egyezik a két adókulcs, ezen határ alatt az EVA (hozzászámítva a minimálbér után fizetendő közterheket is), e fölött a tételes adó jelent kisebb adóterhet. A 6 millió forint feletti részen a 40%-os adó mellett az EVA esetén nem jelentkező ÁFA-val is számolni kell a tételes adó esetében, ezáltal a 6 millió forint alatti részen megszerzett adóelőny fokozatosan eltűnik a 37%-os EVA-val szemben. Ezen értékhatár az adott vállalkozás költséghányadától is függ, számításaink alapján a tipikus vállalkozásoknál 8-10 millió forintnál van.

Becsléseink szerint 2011-ben a teljes eva adóbevétel 39 százalékát fizették azok, akik 2013-tól várhatóan a kisadózók tételes adóját fogják fizetni. Ez azt jelenti, hogy az eva-bevételek az alappályához képest ezen az ágon 56,1 milliárd forinttal csökkennek 2013-ban. Az érintett létszám 57,5 ezer fő, akik tehát 2013-tól havi 50 ezer, évente 600 ezer forint tételes adót fizetnek (feltételezésünk szerint egyikük sem lépi át a 6 millió forintos küszöböt, ami fölött már 40 százalékos további adót kellene fizetni). A tételes adó soron tehát megjelenik 34,5 milliárd forint.

3. EVA – KIVA

A KIVA alternatívaként jelenik meg az evázó társas vállalkozások számára is. A törvényi feltételeknek megfelelő vállalkozásnak a következő esetben éri meg áttérni a KIVA-ra:

Egy evázó vállalkozás a bevételéből 37% EVA-t fizet, valamint megfizeti a minimálbér utáni közterheket, illetve fedezi a költségeit áfa-visszaigénylési jog nélkül. Ezek eredményeként kapjuk a vállalkozó nettó jövedelmét. A KIVA esetében - feltételezve, hogy a vállalkozó valamennyi jövedelmét munkabéreként veszi fel - a nettó árbevételből előbb levonjuk az ÁFA-val csökkentett költségeket, majd a 16%-os KIVA-t. A kapott munkajövedelmet csökkentjük a 18,5%-os munkavállalói járulékkal, illetve a 16%-os személyi jövedelemadóval, így megkapjuk a vállalkozónál maradó összeget.

Mivel a társas evázók átlagos bevallott adóalapja 7,7 millió forint (Varga (2011)), a 25 százalékos költséghányad havi szinten 160 ezer forint bér és egyéb költséget jelent. Feltételezésünk szerint ezt valamennyi vállalat átlépi³, így az eddig evát választó társas vállalkozások 2013-tól kisvállalati adóra térhetnek át.

Becsléseink szerint 2011-ben a teljes eva-bevétel 59,3 százalékát fizették azok a vállalkozások, amelyek 2013-tól várhatóan a kisvállalati adózási formát fogják választani. Ha feltételezzük, hogy a 2012-ben bevezetett szabályváltozások ugyanúgy érintették ezt a kört, mint a többi evázó vállalkozót, akkor az alappályán 2013-ban is 59,3 százalékkal kellene részesedniük a teljes befizetésből. A 37 százalékos eva-kulcs alapján 2013-ban hipotetikus bevallott adóalapnak 221,7 milliárd forint adódik. Feltételezve, hogy az árbevétel 20 százaléka volt a költség, kisvállalati adóra áttérve 177,4 milliárd forint lett volna a hipotetikus munkavállalói jövedelem, ami a 2011. évi nemzetgazdasági szintű munkavállalói jövedelem 1,43 százaléka. Ha ez 2013-tól arányosan megnöveli a nemzetgazdasági szintű bér- és keresettömeget, akkor az alappályához képest 22,1 milliárd forinttal nő az szja bevétel és 23,1 milliárd forinttal nő a munkavállalói járulékbevétel. Ezen túlmenően természetesen megjelenik 25,4 milliárd forint KIVA-bevétel. A 2013. évre alappályán várt eva-bevétel 59,3 százaléka 85,2 milliárd forint, ez esik ki a bevételek közül.

³ A 160 ezer forint két fő esetében kevesebb mint a minimál bér.

Az EVA-ból az új adónemek valamelyikébe történő átlépés számos tényezőtől függ, így a becslések során az alábbi egyszerűsítő feltevésekkel éltünk:

- Az EVA hatálya alatt lévő valamennyi társas vállalkozás áttér az új adónemek valamelyikére. Ennek oka, hogy számításaink szerint a KIVA alacsonyabb adóteherrel jár, amennyiben a vállalkozás teljes költséghányada (bérköltségek és anyagjellegű költségek) meghaladja a 25%-ot. Feltevéseink szerint az EVA-t fizető vállalkozások döntő többségénél ezen feltétel teljesül, 25% alatti költséghányaddal csak a vállalkozások elenyésző hányada rendelkezik.
- Számításaink szerint – az előző feltevéssel összhangban – azon vállalkozások maradhatnak az EVA hatálya alatt, amelyeknél az egy főre eső árbevétel legalább 12 millió forint, miközben az egy főre eső bérköltség a minimálbérrel egyezik meg. Ezen lehetőség nem zárható ki, de hatásuk elenyésző lehet az adóbevétel szempontjából. Hasonló eset előfordulhat a társasági adó esetében is, de ott csekély számuk miatt szintén eltekintettünk a vállalkozások ezen körének vizsgálatától.
- Egyes társas vállalkozások esetében előfordulhat, hogy mind a KIVA, mind a KATA kedvezőbb adózási forma az EVA-nál. Számításaink szerint a 2 (esetleg 3) fős vállalkozásoknál fordulhat elő, hogy a KATA kedvezőbb a KIVA-val szemben, ennél nagyobb létszámú vállalkozások esetén már valószínűtlen paramétereknek kellene megfelelnie a vállalkozásnak ehhez. Ennek nyomán feltételeztük, hogy az 1-2 fős vállalkozások a KATA-t, a 2 főnél nagyobb alkalmazotti létszámmal rendelkező társas vállalkozások a KIVA-t választják.

4. Egyéni vállalkozó – Tételes adó

Az egyéni vállalkozók maradhatnak egyéni vállalkozók, vagy áttérhetnek a kisadózók tételes adójára. Az áttérők körének meghatározásához egyszerűsítő feltételezéseként úgy tekintettük, hogy azokban az iparágakban tevékenykedő egyéni vállalkozók fognak áttérni, ahol a NAV által közzétett adóstatistikák szerint az átlagos árbevétel nem haladja meg a tételes adó felső határát jelentő 6 millió forintot.⁴ Hangsúlyozzuk, hogy ez csak közelítő becslés, mivel 6 millió forint feletti árbevétel mellett is érdemes lehet áttérni, ill. bizonyos árbevétel alatt nem éri meg a váltás.

A NAV egyéni vállalkozói adóstatistikái és a KSH nemzeti számlái alapján 2011-ben 347,9 milliárd forint vegyes jövedelmet szereztek cégükből azok az egyéni vállalkozók, akik 2013-tól várhatóan a tételes adózást fogják választani. Ez az összeg 2011-ben a nemzetgazdasági szintű munkavállalói jövedelem 2,81 százaléka volt. Feltételezésünk szerint tehát az alappályához képest ugyanebben az arányban fog csökkenni a teljes járulékos szja-bevétel is, ami azt jelenti, hogy 107,9 milliárd forinttal csökkennek a járulékos bevételek és 43,1 milliárd forint esik ki az szja-bevételekből. Az általuk 2011-ben fizetett osztalékadó összege 5,8 milliárd forint volt, ami az akkori teljes éves szja-bevétel 0,4 százaléka. Ennek alapján 2013-ban további 6,4 milliárd kieséssel kell számolnunk az szja-bevételeknél. Mindezt részben ellentételezi, hogy a létszám szerint összesen 165,3 ezer egyéni vállalkozó fejenként 600 ezer forintot, vagyis 99,2 milliárd forint tételes adót fog fizetni.

5. A célzott járulékos csökkentés közvetlen hatása

Mivel a kisvállalati adó kiváltja a munkáltatói TB-járulékosat is, ezért a célzott járulékos kedvezményt csak a társasági adó hatálya alatt maradó vállalkozások (társaságok vagy egyéni vállalkozók) vehetik

⁴ NAV: Egyéni vállalkozók – adóstatistikák; http://nav.gov.hu/nav/szolgaltatasok/adostatistikak/egyeni_vallalkozok/egyeni_2011.html

igénybe. A szükséges számításokat a NAV társasági adóbevallásokból álló adatbázisa és az egyéni vállalkozókra vonatkozó összevont adóstatistika alapján végeztük el. A KSH által közzétett 3811,9 ezer fő 2011. évi foglalkoztatotti létszám 59,3 százalékát foglalkoztatták a társasági adóbevallást beadó vállalatok. Közülük 70,1 százalékot foglalkoztattak azok a társaságok, amelyeknek nem éri meg áttérni a KIVA-ra, de éppen ezért jogosultak a célzott járulékkedvezmény igénybe vételével csökkenteni TB befizetéseiket. Közülük – feltételezésünk szerint a nemzetgazdasági átlaggal megegyező arányban – 25,98 százalék 25 év alatti, 55 év feletti, és/vagy szakképzettség nélküli alkalmazott. Mivel munkavállalónként legfeljebb évi 1,2 millió forint bérköltség után érhető el 14,5 százalék kedvezmény, és 411,7 ezer főt érint az intézkedés ezen az ágon, közvetlen hatásként összességében legfeljebb 71,6 milliárd forint járulék-kiesést jelent a költségvetésben.

Az egyéni vállalkozók esetében a 351,2 ezer fő teljes létszám (vállalkozók és alkalmazottaik együtt) 52,9 százaléka dolgozik olyan vállalkozásban, amelyiknek érdemes egyéni vállalkozóként tovább működni. Közülük – ismét a 25,98 százalékos arányt feltételezve – 48,3 ezer fő, aki 25 év alatti, 55 év feletti és/vagy szakképzetlen alkalmazott. Ezen az ágon a közvetlen költségvetési hatás tehát 8,4 milliárd forint.

A vállalkozási formát nem váltó társaságokat és egyéni vállalkozókat figyelembe véve tehát célzott járulékkedvezmény első, 14,5 százalékos részének közvetlen költségvetési hatása 80 milliárd forint.

Ezen felül további 12,5 százalék kedvezményt vehetnek igénybe ugyanezen vállalkozások a pályakezdők, a GYES-ről vagy GYED-ről visszatérők, ill. a korábban tartós munkanélküliek után. A pályakezdő foglalkoztatottak létszámát a korábban Start-kártyát igénybe vevők létszáma alapján 60 ezer főre becsüljük. A GYES-ről, vagy GYED-ről visszatérők létszámát a születések száma (évente 90 ezer), a szülőképes korú nők aktivitási rátája (62,5 százalék) és az általános munkanélküliségi ráta (11 százalék) alapján 50 ezer főre becsüljük. A tartósan munkanélküliek 2011. évi 210 ezer fős létszáma alapján évi 10 ezer főt becsülünk érintett létszámnak. A három kategória alapján összesen tehát 120 ezer fő oszlik el a teljes munkaerőpiacon, akire saját jellemzői alapján vonatkozhatna a kiegészítő kedvezmény. Egyszerű arányosítással élve ha a 3811,9 ezer fő teljes foglalkoztatotti létszámból 460 ezer főt foglalkoztattak a vállalkozási formát nem váltó társaságok és egyéni vállalkozók, akkor 14,5 ezer fő után részesül várhatóan e vállalkozások a kiegészítő kedvezményben. Ennek közvetlen költségvetési hatása 2,2 milliárd forint.

A fentieket összegezve a célzott járulékkedvezmények együttes közvetlen költségvetési hatása 82,2 milliárd forint.

A vállalkozási forma-váltások adózási hatásait az alábbi táblázat foglalja össze:

Hova: Honnan:	Kisvállalati adó		Tételes adó		Célzott járulék-csökkentés	Összesen
	Társasági adó	EVA	EVA	Egyéni vállalkozó		
Személyi jövedelemadó		22,1		-49,5		-27,4
Társasági adó	-31,7					-31,7
EVA		-85,2	-56,1			-141,3
Munkáltatói járulék	-376,0	-53,2	-18,3	-64,0	-82,2	-593,7
Munkavállalói járulék			-11,9	-43,9		-55,8
Szakképzési hozzájárulás	-12,3			-3,6		-15,9
Áfa		59,9	39,5			99,4
Kisvállalati adó	241,0	25,4				266,4
Tételes adó			34,5	99,2		133,7
Nettó hatás	-179,0	-31,0	-12,3	-61,8	-82,2	-366,3

Adatok milliárd forintban

A kisvállalati adó, a tételes adó és a célzott járulékcsökkentések együttes, közvetlen költségvetési hatása 2013-ban tehát 363,8 milliárd forint.

A kisvállalati adó és a tételes adó hatásbecsléséhez használt alapadatok.

Bevétel (millió Ft)		Hová (2013)				
		Társasági adó	Kisvállalati adó	EVA	Tételes kisadózó	Egyéni vállalkozó
Honnan (2011)	Társasági adó	67 040 393	7 281 931			
	EVA		351 950	9 921	232 129	
	Egyéni vállalkozó				408 669	1 396 561
Munkavállalói jövedelem illetve vegyes jövedelem (ezer Ft)		Hová (2013)				
		Társasági adó	Kisvállalati adó	EVA	Tételes kisadózó	Egyéni vállalkozó
Honnan (2011)	Társasági adó	9 890 737	2 027 245			
	EVA		175 975	4 961	116 065	
	Egyéni vállalkozó				347 936	99 950
Eredmény (millió Ft)		Hová (2013)				
		Társasági adó	Kisvállalati adó	EVA	Tételes kisadózó	Egyéni vállalkozó
Honnan (2011)	Társasági adó	4 409 271 394	- 437 616 011			
	EVA		-	-	-	
	Egyéni vállalkozó				301 095	139 103
Létszám (fő)		Hová (2013)				
		Társasági adó	Kisvállalati adó	EVA	Tételes kisadózó	Egyéni vállalkozó
Honnan (2011)	Társasági adó	1 585 362	675 428			
	EVA		167 372	12 472	57 479	
	Egyéni vállalkozó				165 320	185 890

Pénzügyi tranzakciós illeték kibővítése

Az illeték tekintetében általános jellegűnek tekinthető módosítás, hogy az illeték kulcsa 2 ezrelékre emelkedik. Ez alól a készpénzfelvétel jelent kivételt, amelynek kulcsa 3 ezrelékre nő.

Az elfogadott módosító indítványok kiterjesztik a tranzakciós illeték hatályát a kölcsön-, hiteltörlesztés műveletére. Az illeték mértéke - a többi fizetési művelethez hasonlóan - ebben az esetben is 2 ezrelék, de legfeljebb 6 ezer forint. A hiteltörlesztés éves összegére vonatkozó adat a pénzügyi tranzakciós illetékhez kapcsolódó, Költségvetési Tanácsnak megküldött hatásvizsgálatban található. A 2011 áprilistól 2012 áprilisig terjedő időszakban 8,5 ezer milliárd forint forgalom jelentkezett ezen tétel kapcsán. Ez alapján maximálisan 17 milliárd forint folyhat be, amennyiben minden tétel az illeték plafonját jelentő 6 millió forint alatt marad. Az átutalások esetében megfigyelhető nagy- és kisösszegű tételekre vonatkozó arányokat felhasználva a forgalom mintegy negyede kapcsolódhat kisösszegű (6 millió forint alatti) hiteltörlesztéshez. Ezen feltételezéssel élve 4 milliárd forint folyhat be a kisösszegű hiteltörlesztésekhez kapcsolódóan, míg a nagy összegű tételekhez kapcsolódóan nagyságrenddel kevesebb, néhány százmillió forint.

1. ábra Az egyszerű átutalások 2011. évi adatai és az ez alapján számított tranzakciós illeték

	Tranzakciók száma (millió db)	Tranzakciók összege (Mrd forint)		Adó összege (Mrd forint)
BKR	137,6	51 398	0,2%	102,8
VIBER ügyféltételek	0,400	40 063	6 000 Ft	2,4
Bankon belüli forgalom	45,9	225 278		45,2
ebből: határ alatti	43,8	16 353	0,2%	32,7
határ feletti	2,1	208 924	6 000 Ft	12,5
Összesen	183,9	316 739		150,4

2. ábra Az egyéb pénzügyi tranzakciók 2011. évi adatai és az ez alapján számított tranzakciós illeték

	Tranzakciók száma (millió db)	Tranzakciók összege (Mrd forint)	Adó mértéke	Adó összege (Mrd forint)
Csoportos átutalások	61	7 688	0,2%	15,4
Csoportos beszédések	65	672	0,2%	1,3
Bankkártyás vásárlás	197	1 301	0,2%	2,6
Kézpénzfelvétel	113	4 384	0,3%	13,2
Kézpénzbefizetés	1	42	0,2%	0,1
Külföldi fizetés bankkártyával	8	134	0,2%	0,3
Magyar posta	307	5 158	0,2%	10,3
Összesen	750	19 380		43,1

Forrás:

http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_egyebkiadvanyok_hu/mnbhu_penzstab_fizforg/A_hazai_penzforgalom_szamokban_vegleges.pdf

A tranzakciós illeték hatálya egyéb tételekkel is bővült (valutaváltás, díj- és jutalékbevételek), de az ezekből befolyó bevétel 1-2 milliárd forint körül alakulhat.

További jelentős módosítást jelenthet a tranzakciós illeték értékpapírügyletekre történő kiterjesztése. Ennek bevezetése azonban egyelőre bizonytalan, hiszen ezt a jogszabály a hasonló tartalmú EU-s irányelv elfogadásához köti. A módosítással az értékpapír tranzakciók után az általános kulcstól eltérő 1 ezrelékes illetéket kell fizetni, míg a származtatott ügyletek után 0,1 ezreléket. A PSZÁF adatközlése alapján 2011-ben éves szinten 161 ezer milliárd forintot tett ki a tőzsdén kívüli értékpapír forgalom, amelyhez 9 ezer milliárd forint tőzsdei forgalom társult. Ezen tételek után 170 milliárd forint illeték

folyhat be.⁵ Ugyanezen adatközlésben a származtatott ügyletek éves forgalma 2011-ben 300 ezer milliárd forint volt, így ez további 30 milliárd forintnyi illetékbevételt jelenthet.

A helyi iparűzési adó sávossá tétele

A jövő évtől megváltoznak a helyi iparűzési adó (HIPA) szabályai, hiszen a nettó árbevételt csökkentő tételek közül az eladott áruk beszerzési értéke és az eladott (közvetített) szolgáltatások értéke csak az árbevételtől függő mértékben vonhatók le (lásd az alábbi táblázatot).

1. táblázat A helyi iparűzési adóhoz kapcsolódó sávhatárok

Árbevétel (milliárd forint)	Csökkentő tételek levonható mértéke
0-0,5	100%
0,5-20	85%
20-80	75%
80-	70%

A változtatás hatásának felmérése érdekében két, magas továbbértékesítési hányaddal rendelkező szektor (élelmiszer-kiskereskedelem, energiaszolgáltatás) főbb vállalatait vizsgáltuk meg.

Valamennyi cég esetében a 2011-es üzleti évről benyújtott eredménykimutatások képezték a számítás alapját. A számítás során a levonható tételek közé az eladott áruk beszerzési értéke, az eladott (közvetített) szolgáltatások értéke, az anyagköltség, illetve az igénybe vett szolgáltatások értékét soroltuk és minden esetben 2 százalékos HIPA-kulccsal számoltunk, ami azt jelenti, hogy a közvetlen hatást valószínűleg felülbecsüljük. Ugyancsak a felülbecslés irányába hat, hogy előfordulhatnak olyan cégek is, amelyek a szabályváltozás hatására megszűnnek.

A főbb kiskereskedelmi láncok meghatározásánál az AC Nielsen által készített becslést használtuk fel, míg az energiakereskedők esetében a Magyar Energia Hivatal 2010-es éves statisztikai évkönyvében szereplő vállalatok közül szűrtük ki a jelentős árbevétellel rendelkezőket.⁶ Bár 2010-2012 években hatályos kiskereskedelmi ágazati különadó a külön kis cégek formájában működő láncokra (pl. CBA) gyakorlatilag nem vonatkozik, az új HIPA-szabályozási változás őket is érinti, mivel a kapcsolt vállalkozások esetében összeszámítást ír elő. Ugyanezen okból együtt kezeltük azokat a kiskereskedelmi láncokat, amelyek 2013-ban várhatóan kapcsolt vállalkozásként fognak működni. Mivel a szabályváltozás 2013-ban lép életbe, ezért a 2011. évi adatokat korrigáltuk a vásárolt fogyasztás 2011-2013 között várható nominális növekedésével (10,3%).

⁵ PSZÁF: Befektetési szolgáltatók kereskedési adatai, www.pszaf.hu/data/cms2325353/idosor_Befszolg_forg_201208.xls

⁶ Trade magazin: Kereskedelmi toplista 2011: Tesco, CBA, Coop az élen, <http://www.trademagazin.hu/piaci-hirek/kereskedelmi-toplista-2011-tesco-cba-coop-az-elen.html> illetve Magyar Energia Hivatal: Vezetékes Energiahordozók Statisztikai Évkönyve 2010., http://www.eh.gov.hu/gcpdocs/attachments/article/134/vezest_k_2010.pdf

2. táblázat A kiskereskedelmi láncok, energia ellátók és az egyéb érintett cégek főbb adatai

Szektor	NÉV	2011. évi adatok			2013-ra becsült hatás		
		Nettó árbevétele	ELÁBÉ	Teljesen levonható	Iparűzési adó	Társasági adó	"Robin Hood"
TOP 100-ba tartozó kiskereskedelmi láncok	Tesco	612181	437623	68107	2807	-533	0
	Coop (*)	510000	383227	61226	2443	-244	0
	CBA (*) - Match - Profi	620659	465345	77856	2986	-299	0
	Reál (*)	367000	275773	44059	1732	-173	0
	Spar	333287	222837	70104	1392	-265	0
	Auchan - Cora	304592	252373	32493	1568	-298	0
	Lidl	186106	145151	14726	865	-164	0
	Metro	156545	136156	11829	795	-151	0
	Penny Market	141883	111542	15924	642	-122	0
TOP 100-ba tartozó energia ellátók	E.ON Energiaszolgáltató	505581	469320	12631	2990	-568	-927
	EDF Démász	137338	119980	4512	687	-131	-213
	ELMŰ	207067	184369	8958	1111	-211	-344
	GDF Suez	210802	194676	5564	1175	-223	-364
	MVM Partner	134152	126679	2596	723	-137	-224
	MVM Trade	206609	191826	307	1156	-220	-358
	Paksi Atomerőmű	174616	409	59830	2	0	-1
	MOL	2440248	202726	1461818	1330	-253	-412
	E.ON Földgáz Trade	793864	688655	80731	4448	-845	-1379
	Panrusgáz	526140	519973	520	3318	-630	-1029
	TIGÁZ	288302	265753	6237	1645	-313	-510
	Fővárosi Gázművek	248980	202702	20763	1241	-236	-385
Észak-Magyarországi Áram	78494	69013	4780	349	-66	-108	
Egyéb érintett cégek	10001190	8774063	607406	26641	-2664	0	
Összesen	19185636	14440171	2672976	62047	-8747	-6255	
Összesen CBA, COOP és Reál nélkül	17687977	13315826	2489835	54886	-8031	-6255	

(*) AC Nielsen adatai és az egy cégként működő 6 nagy kiskereskedelmi lánc átlagos költséghányada alapján

A szabályváltoztatás a táblázatban felsorolt kiemelt vállalkozások esetében jelentősen megemeli a korábbi terhet, hiszen a kiskereskedelmi láncok esetében (CBA, COOP és Reál nélkül) 8,6 milliárd forint, míg az energiakereskedők esetében 20,2 milliárd forint a becsült növekmény. Az egyéb érintett cégek esetében az összesített hatás 26,6 milliárd forint.

Ez a többlet adóteher az önkormányzatok bevételeit ugyan növeli, az Állam bevételeit azonban csökkenti, mivel a HIPA csökkenti a társasági adóalapot. A határadókulcs a COOP, a Reál, a CBA és az egyéb érintett cégek esetében 10 százalék, a többi cég esetében 19 százalék. Az energetikai cégek esetében ezen felül a HIPA csökkenti az őket terhelő – 2013-tól 31 százalékos kulccsal működő – különadó („Robin Hood”) alapját is. A központi költségvetés egyenlegére gyakorolt közvetlen hatás tehát ez alapján 8 milliárd forint kiesés a társasági adóból és 6,2 milliárd forint kiesés az energia ellátók különadójából. Összesítve és kerekítve ez 4,9 milliárd forint egyenlegromlást jelent.

Közműadó

A közművezetékek adójáról szóló törvény értelmében valamennyi közművezeték után méterenként 125 forint adófizetési kötelezettség keletkezik. Ennek oka, hogy – bár az állam és a helyi önkormány-

zatok adómentességet élveznek – az adó alanya az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában lévő közművezetékek esetén a vezeték üzemeltetője.⁷

3. táblázat A közművezetékek nyomvonalhossza fajtánként

	Nyomvonalhossz (km)		Forrás
	Névleges	"Effektív"	
Víz	65978	32989	KSH
Csatorna	43339	21670	KSH
Gáz	82884	81526	KSH
Villany	160810	160616	Energia Hivatal
Telefon	230900	230318	NMHH
Kábel TV	41474	20737	NMHH
Távhő	2000	400	Saját becslés gyűjtés alapján
Összesen	627385	548256	

A 627 ezer kilométer vezeték alapján 78 milliárd forint lenne a számított adó, de egyrészt egy zárószavazás előtt elfogadott módosító indítvány értelmében a kisebb hálózatok sávós kedvezményt kapnak, másrészt komoly végrehajtási kockázatot jelent, hogy a közművezetékek hosszáról csak statisztikai adatok érhetőek el, teljes körű, közhiteles nyilvántartási rendszer, amely feltünteteti az összes vezeték nyomvonalát annak tulajdonosával együtt, nem létezik. Példaként említhetjük, hogy míg az NMHH adatai szerint összesen 230 ezer kilométer telefonvezeték döntő része elvileg a Magyar Telekom tulajdonában van, az egyszerű szorzással számított 25 milliárd nagyságrendű adó helyett a társaság saját számításai szerint csak 9-11 milliárd forint kötelezettsége keletkezik.

Ezt is figyelembe véve úgy ítéljük, hogy még a kormány által várt 60 milliárd forintos bevételi terv is csak felső becslésként fogadható el.

Jövedéki adó emelése

A dohánytermékek adótételei 2012. december 1-től, az alkoholtermékek jövedéki adója 2013. január 1-től, az LPG üzemanyag január 1-től, majd május 1-től emelkedik az alábbiak szerint:

Termék	Korábbi tétel	Emelt tétel
LPG üzemanyag (Ft/kg) I. lépcső	47,9	71,9
LPG üzemanyag (Ft/kg) II. lépcső	71,9	95,8
Alkoholtermék (Ft/l)	2899	3334
Pezsgő (Ft/l)	149,6	164,6
Köztes alkoholtermék (Ft/l)	232,0	255,2
Cigaretta minimum (Ft/ezer szál)	22300	24920
Cigaretta fix (Ft/ezer szál)	11900	12500
Vágott fohány fix (Ft/kg)	11150	12460
Egyéb dohány fix (Ft/kg)	11150	12460

⁷ T/9166 törvényjavaslat a közművezetékek adójáról

Ennek a – várható kereslet-visszaesést is figyelembe vevő –hatása éves szinten 28 milliárd forint, amelyből 22 milliárd a dohánytermékek részesedése.

Játékadó

A kormány a 2013-as költségvetésben 58 milliárd forint játékadó bevétellel számol. A szerencsejáték törvény módosításainak eredményeként azonban a pénznyerő automaták után fizetendő játékadó szinte teljes egészében eltűnik, ami 30 milliárd forint játékadó kiesését jelenti a 2013-as költségvetésből. Ezen folyamat első lépése volt, hogy az elmúlt év végén 100-ról 500 ezer forintra emelkedett az egy automata után havonta befizetendő összeg, így a pénznyerő automaták száma a 2011-es 24 ezerről 2012 közepére 5 ezerre csökkent.⁸ A magasabb adó kompenzálta a gépek számának csökkenését, így az erre kivetett játékadóból teljesülhetett volna a 30 milliárd forintos jövő évi cél. Idén októbertől azonban csak játékkaszinókban működtethetőek ilyen gépek, ezáltal számuk pár százra süllyedt, tekintve, hogy Magyarországon csak három játékkaszinó működik.⁹

A hiányt a kormány az online szerencsejáték szabályozásának megalkotásával rendezné, azonban erre vonatkozó törvényjavaslat hiányában az ezen intézkedésből várt 10 milliárd forintos többletbevételt nem vettük figyelembe.

Marginális tételt jelent a játékadó kulcsának 30%-ra emelése is az 5 milliárd feletti tiszta játékbevétel esetében, hiszen a hazai játékkaszinók becsléseink szerint ezen szint alatt maradnak. Szintén nem várunk érdemi bevételt a szerencsejáték-felügyeleti díj bevezetéséből sem. A KSH adatai szerint a fogyasztók jövedelmük 5-6 ezrelékét költik szerencsejátékokra. Ez alapján 90 milliárd forintos nyeresémalap adódik, amely után mintegy 200 millió forintos felügyeleti díjat kellene befizetniük az iparág szereplőinek a 2 ezrelékes adókulcs alapján.

Fordított áfa bevezetése a sertés-ágazatban

A fordított áfa sertéságazatban történő bevezetésének hatásához egy korábbi hasonló eset tapasztalatait használtuk fel. Magyarországon először a hulladékgazdálkodásra vonatkozott a fordított áfa, az ezzel kapcsolatos „fehéredési” hatások vizsgálatára felkért bizottság tanulmányában 3-5 milliárd forintra teszi az intézkedés nyomán keletkező áfa-bevételi többletet.¹⁰ A NAV 2011-es társasági adatbázisában a hulladékgazdálkodás tevékenységgel megjelölt vállalatok nettó árbevétele 316 milliárd forintot tett ki. Szakértői információk szerint a legalacsonyabb fajlagos értékű papírhulladék esetében az újrafeldolgozó üzemek tipikusan a nettó árbevétel 36 százalékát fordítják az inputként használt hulladék felvásárlására. Ez alapján tehát a hulladékfelvásárlási piac mérete nagyságrendileg 120 milliárd forintra adódik.

A sertéságazat méretének becsléséhez a Magyar Állattenyésztők Szövetsége Piaci Árinformációs Rendszerében megtalálható adataiból indultunk ki.¹¹ Az adatbázis havi bontásban tartalmazza a vá-

⁸ A TÉT Online: Újabb lehangoló számok a NAV-tól, <http://atet.hu/lehangolo-szamok-a-nav-tol/>

⁹ NAV Szerencsejáték Felügyelet: A Magyarországon működő kaszinók legfontosabb adatai, <http://www.szf.hu/Files/16.htm> illetve MNO: Az EU előtt a magyar szerencsejáték-törvény, <http://mno.hu/ahirtvhirei/az-eu-elott-a-magyar-szerencsejatek-torveny-1114350>

¹⁰ A gazdaság fehéredését vizsgáló bizottság jelentése, 2008. szeptember 22, http://feheredes.org/docs/feheredes_2_0809.pdf

¹¹ Piaci Árinformációs Rendszer: A hazai termelésből származó vágósertés havi termelői ára hasított meleg súlyban, <https://pair.aki.gov.hu/pair-public/general/showresult.do?id=5019651300&resultId=5020380815&back=2&lang=hu>

gósértések kilónkénti árát, valamint a feldolgozott sertések mennyiségét. A piac éves forgalmának becsléséhez a vágósértések súlyának átlagára 130 kg-ot tételeztünk fel, ezáltal 100-120 milliárd forintra tesszük az ágazat nagyságát, ami nem haladja meg a hulladék-felvásárlási piac becsült méretét. Az analógia alapján tehát a sertésfelvásárlás esetében is 3 milliárd forint többlet áfa-bevétele számíthatunk.

A járuléklafon eltörlésének költségvetési hatása

A NAV által közzétett 2011. évi adóstatistikák alapján tudjuk, hogy a 100 legmagasabb összevont jövedelmet bevalló adózó átlagos bevallott jövedelme 240,9 millió forint volt, közülük a 100. érték 142,5 millió forint volt. Mivel a magas jövedelműek jövedelem eloszlása a vonatkozó szakirodalom szerint ún. Pareto-eloszlással közelíthető, és erre igaz, hogy egy tetszőleges küszöb fölötti átlag és a küszöb értékének hányadosa konstans, ezért a fenti két adat hányadosaként azt kapjuk, hogy a magas jövedelműek eloszlása 2011-ben Magyarországon egy $\alpha=1,7$ paraméterű Pareto-eloszlással közelíthető. Ebből az is következik, hogy a 8,2 millió forint járuléklafon feletti jövedelmet bevallók átlagos jövedelme $1,7 \cdot 8,2 = 14$ millió forint. A plafon eltörlése nélkül a 2013. évi várható adószabályok szerint 14 millió forint bevallott jövedelem után az államnak keletkezik 27 százalékos munkáltatói járulékbefizetése, 16 százalékos szja-bevétele, 8,5 százalékos munkavállalói járulékbefizetése, valamint a 8,2 millió forint járuléklafon 10 százalékos mértékéig további munkavállalói járulékbefizetése. Ez fejenként 8,033 millió forint adóbefizetés. Ha megszűnik a járuléklafon, akkor közvetlen hatásként a járuléklafon feletti rész 10 százalékos jelenik meg, ami fejenként további 576 ezer forint.

Természetesen ilyen mértékű adóváltozás érdemi viselkedési hatást is ki fog váltani. Kiss (2010)¹² becslései szerint a bevallott jövedelem határadókulcs szerinti rugalmassága 0,2. A határadókulcs megváltozása jelen esetben azt jelenti, hogy a változás nélkül a munkaadói járulékot is tartalmazó munkavállalói jövedelemnek az 59,4 százalékos lenne a nettó jövedelem, a járuléklafon eltörlése miatt viszont ez az érték 51,6 százalékra csökken, tehát a határadókulcs 40,6 százalékról 48,4 százalékra nő. Ez a 19,2 százalékos adókulcs emelkedés a 0,2 rugalmassági paraméter figyelembe vételével 3,84 százalékos bevallott jövedelem-csökkenést okoz, vagyis a járuléklafon eltörlésével érintettek átlagos bevallott jövedelme már nem 14 millió forint lesz, hanem ennél 3,84 százalékkal kisebb, 13,46 millió forint. A bevallott jövedelem 540 ezer forintos csökkenése 332 ezer forint teljes adó- és járulékkiesést okoz a költségvetésnek, ami azt is jelenti, hogy az 576 ezer forint közvetlen hatás 58 százalékát ellensúlyozza a viselkedési hatás. A járuléklafon eltörléséből várható nettó adó- és járulékbefizetési többlet tehát 244 ezer forint.

A járuléklafon feletti jövedelmet bevallók létszámát szintén a hivatalos adóstatistikákból és a fent alkalmazott eloszlásból tudjuk becsülni. Számításaink szerint 120 ezer fő vall be a plafon feletti összevont jövedelmet. Közvetlen hatásként tehát 69,1 milliárd forint adódna, de a viselkedési hatást is figyelembe véve a ténylegesen várható költségvetési hatás 29,3 milliárd forint.

¹²

http://www.kfib.hu/uploads/up_20110621_091513_3503_A_magas_jovedelmuek_bevallott_jovedelmenek_rugalmassaga.pdf

A béren kívüli juttatásokat terhelő egészségügyi hozzájárulás (EHO) mértékének 10 százalékról 14 százalékra emelése

A béren kívüli juttatások (jellemzően cafeteria-elemek) nagyságáról pontos adat nem áll rendelkezésünkre. A különböző hírforrásokban megjelenő becslések alapján abból indulunk ki, hogy 2011-ben 270 milliárd forint körül volt ezek teljes összege, amiből 200 milliárdot az étkezési utalványok, 40 milliárdot az üdülési csekkek, további 30 milliárdot pedig az egyéb tételek tettek ki.¹³ Az idei évvel kapcsolatban az NGM által közzétett SZÉP-kártya adatokat¹⁴, valamint a cafeteria elemekre vonatkozó felméréseket¹⁵ használtuk fel. A SZÉP kártyákra feltöltött összeg évesítve 75 milliárd forintot jelent, míg a másik meghatározó tételnek minősülő Erzsébet-utalvány összegét hasonló nagyságúra becsüljük. Bár utóbbi a kedvezményezettek létszámát tekintve népszerűbb elem, de ezt ellensúlyozza, hogy keretösszege lényegesen alacsonyabb a SZÉP-kártyáénál. A további juttatások összegét 40 milliárd forinttal vettük számításba. Ezek alapján a piac nagysága 190 milliárd forint körül mozoghat, az egészségügyi hozzájárulás (EHO) összegét hozzávéve 209 milliárd forint adódik. Feltételezésünk szerint a vállalkozások nem emelik a cafeteria-ra szánt keretüket, tehát 2013-ban ugyanebből a 209 milliárd forintból kell kifizetni a magasabb kulcsú EHO-t. Az EHO teljes becsült összege ez alapján 25,7 milliárd forint, a 10 százalékos kulcs alapján adódó 19 milliárd forinthez képest pedig a növekmény 6,7 milliárd forint. Ezt tekintjük az intézkedés közvetlen hatásának. Az a változás, hogy az Erzsébet utalvány havi összege 2013-ban 5000 forintról 8000 forintra növekszik, véleményünk szerint nem a cafeteria-ra szánt teljes összegre, hanem csak annak összetételére lesz hatással. Ezt a feltételezésünket erősíti, hogy a SZÉP kártyákra utalt összeg havi átlagos értéke az év első 7 hónapjában megközelítette a 7 milliárd forintot, míg augusztusban és szeptemberben még a 4 milliárd forintot sem érte el. Ez véleményünk szerint arra utal, hogy a SZÉP-kártyára utalt összeget a cégek igen rugalmasan, kvázi „maradék-elven” kezelik.

Energiaellátók jövedelemadója

Az elfogadott törvénymódosítás értelmében az energiaellátókra kivetett különadó (Robin Hood-adó) a korábbi 8%-ról 31%-ra emelkedik. Az adó összegét az energiaellátó cégek elvileg mérsékelhetik, mivel levonhatják belőle a társasági adójukban nem érvényesített fejlesztési adókedvezmény összegét, de ennek érdemi jelentőséget nem tulajdonítunk.

Az adó hatásának felméréséhez az árbevétel szerint 100 legnagyobb vállalat közé tartozó energiaellátók esetében egyedileg gyűjtöttük össze a szükséges adatokat, míg a többi vállalat esetében a NAV 2011-es társasági adóbevallásokból álló adatbázisát használtuk fel.

Az elfogadott jogszabály lehetőséget ad arra, hogy a vállalat az adó összegét mérsékelje. Ezen célra a fejlesztési adókedvezmény társasági adóban nem érvényesített része vehető igénybe. Becslésünk szerint azonban ennek hatása elenyésző lesz. Egyik indokként az érintett cégek elmúlt évben tapasztalt alacsony összegű beruházásai említhető meg: gyűjtésünk alapján az árbevétel alapján top 100

¹³ hvg.hu: Felére zsugorodik a cafeteriaipiac; 2012. január 25.; http://hvg.hu/kkv/20120125_cafeteria_piac illetve Heti Válasz: Széchenyi Pihenő Kártya – Megújul a cafeteria rendszere, 2012. január 11.; <http://hetivalasz.hu/uzlet/csak-nehany-masodpercig-tart-44639>

¹⁴ A SZÉP Kártya forgalmi statisztikája (2012. szeptember 30.); 2012. október 12.; <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/belgazdasagert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-szep-kartya-forgalmi-statisztikaja-2012-szeptember-30>

¹⁵ Privátbankár: Fizetésből élünk: egyre kevesebben kapnak cafeteria-t; 2012. április 18.; <http://privatbankar.hu/ado/fizetesbol-elunk-egyre-kevesebben-kapnak-cafeteriat-246457>

vállalatok közé tartozó energiaellátók többsége maximum 2-3 milliárd forintot fordított erre a célra. Ehhez kapcsolódik, hogy a vállalatcsoportok szervezeti felépítése, hiszen többnyire külön cégben keletkezik az eredmény, amelyet a különadó érint, és egy másik cég könyveiben szerepel az infrastruktúra, amelyhez kapcsolódóan beruházásokat lehetne végrehajtani. Végül fontos megemlíteni a fejlesztési adókedvezmény által jelentett korlátokat is. A kedvezmény igénybevételéhez legalább 3 milliárd forint értékű beruházást kell végrehajtani, és ehhez további feltételként kapcsolódik, hogy az alkalmazotti létszámot és vele együtt a bértömeget is meghatározott mértékben kell növelni. Ezen követelmények teljesítése nehezebbé teheti a vállalatok számára az adókedvezmény elérését. Ennek nyomán az igénybe vevők köre a legnagyobb cégekre korlátozódhat, míg a többi vállalatnak az adó teljes összegét kell megfizetni. Végül a kedvezmény mértékét szintén csökkenti, hogy csak a társasági adóban történő érvényesítés után fennmaradó résszel lehet mérsékelni a különadó összegét.

Belső tételeket érintő intézkedések

1. Pedagógus életpálya-modell halasztása

A költségvetési törvényjavaslat szerint a kormány 56,4 milliárd forintot tervezett a pedagógus életpálya-modell bevezetésére. A 2013. évi adószabályokat figyelembe véve ennek adótartalma 48,5 százalékos, tehát az életpálya-modell elhalasztásának költségvetési egyenlegre gyakorolt nettó hatása 29 milliárd forint.

2. A bürokrácia csökkentése a nyugdíjazások miatt megüresedő álláshelyek be nem töltésével, ill. a bérek nyugdíjak párhuzamos fizetésének megszüntetésével.

A kormány 30 milliárd forint kiadáscsökkenést tervez erre az intézkedésre hivatkozva. Mivel a költségvetési törvény megfelelő módosításával a központi intézményrendszer bérkerete csökkenthető, ezért az intézkedés névértékét elfogadjuk, de korrigáljuk a személyi kiadások 48,5 százalékos adótartalmával, ami azt jelenti, hogy ez az intézkedés a költségvetési egyenleget 15,5 milliárd forinttal javítja.

3. A Szerencsejáték Zrt. osztalékbefizetésének megemlése 10 milliárd forinttal

Az SzRt. adózott eredményét és eredménytartalékát mutatja az alábbi táblázat a 2008-2011 években

Mrd forint	Adózott eredmény	Eredménytartalék
2008	7,1	13,7
2009	5,2	11,9
2010	5,5	11,9
2011	7,1	12,2

Ezek alapján némileg optimista, de elérhető terv a költségvetési törvényjavaslat eredeti változatában 2013-ra tervezett 7 milliárd forint osztalék befizetés az SzRt. részéről. A 2012. novemberi bejelentések között szereplő 10 milliárd forint többletbefizetés alapja ugyan lehetne a 12 milliárd forint eredménytartalék, de mivel ez a tartalék nem az elmúlt 1-2 évben keletkezett, hanem korábban, az ESA'95 statisztikai módszertan szerint a maastrichti egyenleg szempontjából bevételként nem számolható el.

Össességében a belső tételek egyenlegének 44,5 milliárd forintos javulásával számolunk a főszámok első megszavazása nyomán előállt törvénytervezethez képest.